

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti:	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évré . . . 10 kor.	Dr. HOLITSCHER SZIGFRID	Budapest, VI, Andrassy-út 9.
Félév-re . . . 6 „	budapesti kir. közj.-helyettes.	

Tartalom. Szabad-e a kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni? — A váltójog nemzetközi egységesítése. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

Szabad-e a kir. közjegyzőnek oly részvénytársaság ügyében, melynek igazgatósági, vagy felügyelő bizottsági tagja, közjegyzői teendőket végezni, különösen közjegyzői okiratot felvenni?

Írta: Rupp Zsigmond budapesti kir. közjegyző.

— Válasz a kritikai megjegyzésekre. —

A fenti cím alatt írt cikkemre kartársaim, dr. Markó Sándor és dr. Gyarmathy Ernő uraknak Közlönyünk m. évi 10. számában adott válaszait nagy érdeklődéssel olvastam.

Jól tették, hogy szerény munkámmal alaposabban foglalkoztak, hisz csak úgy lehet tisztázni az eszméket, ha különösen mi: a gyakorlat emberei saját tapasztalatainkból is meritjük a vitás kérdés megvilágítására szükséges adatokat. Egyebet nem akartam.

Köszönetet mondok fáradozásom és törekvéseim szives elismeréseért. Tárgyi megjegyzéseimet pedig mind a két cikkre nézve a következőkben foglalom össze.

	Lapszám
Hitbizományi leltározás költségei	174
Illetéktörvényjavaslat	25 216
Jogászgyűlés	126 215 246 279
Kiskorú házassága	92
Képviseleti joga a közjegyzőnek	281 394
Közjegyző felelősségének kimutatása	28
Közjegyzői kamarák	25 63 89 91 131 132 169 209 216 244 291 394
Közjegyzői idézések kézbesítése	134
Közjegyzői kinevezések	280
Közjegyzői székhelyek új elnevezése	169
Költségvetési vita	249
Közjegyzői törvények reformja	217
Községi jegyzők magánmunkálatai	93 94 134
Külföldiek hagyatéka	30
Országos egylet	62 89 128 169
Óvatoló személy hiánya miatt kártérítési per a kincstár ellen	29
Örökösödési eljárásból való kérdés	91
Perreutasítás előtt indított örökösödési per hatálya	173
Rupp Zsigmond 50 éves jogász jubileuma	243
Statistika	25
Személyi hírek	31 64 94 135 217 292 396 252
Szervezeti novella	247
Telepítésnél és ingatlanfeldarabolásnál felveendő okiratok	28
Telekkönyv	176
Telekkönyvi számozás	284
Ügyvédközjegyzőség	393 395
Új közjegyzőség szervezése	252
Dr. Weinmann Fülöp	392

IV. Külföld.

Előszerezés formája	294
Hagyatéki vagyon kinyomozása	218
Hagyomány formája	293
Közjegyzői végrendelet hibás keltezése	218
Közjegyzőség megszüntetése Ausztriában	95
Közjegyző kikötése	293
Községi végrendelet	96
Megtámadás	294
Német ügyvédgyűlés	292
Német jogászgyűlés 1912-ben	292
Ünnepi emlékirat az osztr. polg. tkv. 100 éves jubileumához	253
Vasárnapi munkaszünet	253
Váltóaláírás művészi névvel	293
Váltóper megszüntetése iránti megállapodás	294

I.

Ami mindenekelőtt veterán kollegám és barátom dr. *Markó Sándor* fejtegetéseit illeti, nagy megnyugtatómra szolgál, hogy ő fejtegetéseimet minden egyes tételében magáévá teszi. Különösen örülök pedig annak, hogy megismertette velünk a Curiának 1909. évi márczius 17-én hozott, 8600/908. számú érdekes ítéletét, mert ez épen a közjegyzői törvény 49. §-ának a) pontjában megállapított tárgyi kizáró okot való világitásba helyezi. Erre dr. Gyarmathy kartársam bírálatának tárgyalásánál vissza fogok térni.

Dr. Markó Sándor barátom cikkét illetőleg tulajdonkép csak egy megjegyzésre szorítkozhatom, még pedig a „*quieta non movere*“ szövegét illetőleg. Hát bizony, kedves barátom, igen kényelmes dolog: nem bolygatni oly kérdéseket, amelyek complicatiókra és conflictusokra vezethetnek! Csakhogy szerintem viszont: nemcsak kötelességmulasztás, hanem egyenesen gyávaság is volna megengedni azt, hogy amidőn egy fontos vitás kérdés elutasíthatlanul várja megoldását, a sötétben tovább is bolyongjanak a jogéletnek tényezői, tehát mi közjegyzők is, — hogy így azután minél tovább húzódják el a helyes megoldás, és a helytelen gyakorlat folytonossága által ad infinitum szaporodjanak és súlyosbodjanak a sérelmek, és pedig a közönségnek ép azon köreiben, amelyeknek érdekei a közjegyzők kezében várják megvédésüket! Sokkal ideálisabb a mi hivatásunk, mintsem hogy ezt tűrhessük. Ha tehát a törvényhozó fogyatékosága már nyomát hagyta a törvény alkotásaiban, iparkodjunk ezt helyes gyakorlat által orvosolni, vagy legalább enyhíteni, és a helyes judicaturát megkönnyíteni.

Kedves veterán kollégámnak most még csak annyit, hogy, úgy hiszem, ezen „*quieta non movere*“ szöveg hatása culminálódott abban a tanácsában is: hogy t. i. a közjegyző jobban cselekszik, ha valamely részvénytársaság igazgatóságába vagy felügyelő bizottságába való megvalasztását *visszautasítja*! Pardon e kemény szóért: ez is gyávaság volna! Teljes félreértése különösen a törvényhozás által is lelkes helyesléssel támogatott azon intenciónak, amelynek a közjegyzői törvény megalkotója, dr. Pauler Tivadar igazságügyminister a parlamentben kifejezést adott, amidőn (közöltem ezt közlönyünk 8-ik számában) az incompatibilitás kérdésében e szavakkal védi az arra való engedélyt, hogy a közjegyző a

jelzett functiókra vállalkozhassék, mondván: „A közjegyző kizárásával: ezen társulatoktól megvonni azon erőket, amelyek a közjegyzői intézményben vannak, nem tartanám tanácsosnak, miután a haza érdekében fekszik, hogy azon társulatok igazgatóságában művelt, derék, becsületes emberek minél nagyobb mértékben vegyenek részt.“

Ez az ország szempontjából van mondva! Emellett most miért ne számoljunk a mi szempontunkkal is? Azaz: vajjon miért utasítsuk el az alkalmat arra, hogy elsősorban természetesen tulajdonképeni hivatásunk érdekeinek féltékeny megóvása mellett és megfelelő az irántunk megnyilvánult bizalomnak: irodánk falain túl is oly munkakörre vállalkozzunk, amely családunknak is némi tisztességes és a legmagasabb körök által is elfogadott előnyöket nyújt. Ezt hivatásunknak idealismusa nem zárja ki — annál kevésbbé, mert elvégre a részvényesek bizalmának is megvan a maga idealis értéke! Persze, hogy viszont meg kell óvnunk tulajdonképeni hivatásunkat a mellékes munkakörből keletkező minden képzelhető collisiótól!

Ezért ajánlottam is, hogy óvatosságból tartózkodjunk oly concret ügyben való közreműködéstől, melyben: mint a részvénytársaságnak illetőleg igazgatóságnak „megbizottja“ tényleg közreműködtünk. Úgy amint cikkem végén a közjegyzői functiók dolgában még bizonyos nobilis tartózkodás szükségét is hangoztattam, különösen ott, ahol az illető közjegyző ugyanazon székhelyen másod- vagy többed magával működik, amit természetesen már a jó izlés is támogat.*

Ha már szóba hoztam e „megbizotti“ közreműködés kizáró okát, bizonyosan érdekelni fogja kartársaimat, ha keletkezésének történetét, absurd voltának igazolása céljából, röviden közlöm.

* Ily jó izlést különösen mi, budapesti kir. közjegyzők is tanusítunk. És nem szeretnék félreértetni, amidőn ebbeli mikénti gondolkodásom jelzése céljából a következőket közlöm: Én ugyanis az ország egyik legnagyobb forgalmú takarékpénztára (alaptőkéje 25 millió) igazgatóságának körülbelül 18 év óta tagja vagyok. — Ennek ügyeiben eddig több ezer közjegyzői okirat vétetett fel, részemről azonban ezek közül csakis három, és ez is kényszerhelyzetben. — Váltóóvást pedig a 104. szakaszbeli direct engedély dacára egyetlenegy sem vettem fel. Ne képzelje tehát senki, hogy cikkemet pro domo irtam. Mig viszont a) három közjegyzői okirat tényleges felvételével megint eléggé demonstráltam az ebbeli eljárás correctsége iránti meggyőződésemet is!

Ugyanis az első törvényjavaslat tárgyalására meghívott enquete 1871. július hó 27-én tartott üléséről felvett jegyzőkönyvben szóról-szóra ez olvasható:

„Ezen szakasz* különösen a rendes beosztás tekintetében, a III. fejezetbe tételik át.“ (Persze újbóli felvétel és tanácskozás céljából, mert az sehol sincs kimondva, hogy e szakasz elfogadtatott!)

Most természetesen azt várná az ember, hogy ezen szakasz a III. fejezet tárgyalásakor, mely a közjegyzői hatáskörrel intézkedett, újból felvételre és érdemben tárgyalatni fog. Csakhogy erről a szakbizottság teljesen megfeledkezett, úgy hogy ezen d) pont törvényünkben tényleg még ma is ugyanazon a helyen olvasható, ahol az a törvényjavaslatban volt. Ehhez képest tehát még ma is nyílt kérdés, vajjon a szakbizottság e rendelkezés kérdésében miként gondolkozott volna, ha azt érdemben tárgyalja. Valószínűleg módosította, talán egészen el is ejtette volna, mert az — amint kifejtettem — abszurditást statual. Persze, most positiv jogszabály gyanánt szerepel, vele tehát számolni kell, csak hogy az oknyomozó magyarázó előtt a kérdés a codicator intentiója tekintetében mégis csak a levegőben lógó dolognak tekintendő.

De még többet mondok.

E szakasz az 1881. január 4-én a közjegyzői törvény módosításáról szóló törvényjavaslat (1886. évi novella) tárgyalásának alkalmából az ekkor működő enquete elé is került. Ennek már én is tagja voltam. Az akkori igazságügyminister dr. Pauler Tivadar elnöklété mellett tartott szakbizottsági ülésnek ma is még meglévő jegyzőkönyvében szóról-szóra megint ez olvasható:

„Rupp a régi 49. szakaszban a „megbizott“ szót kívánja törölni. *Elfogadtatik* azon esetre, ha új törvény terjesztetik be.“

A toldalék ugyan kissé furcsának tetszik, mert ami helyes, azt meg kell valósítani, akármily alkalom kínálkozik reá. Annyi azonban épen ezen toldalékból is következtethető, hogy a codificationnak mégis csak nagyfontosságú közege: az enquete, ezt a „megbizotti“ incompatibilitást oly ártatlannak tekintette, hogy előző cikkemben nem ok nélkül mondhattam, miszerint a codi-

* Már t. i. az egész d) pont, amely a mai törvényünkbe tényleg felvételre került, és amely így szól: „a közjegyző mint ilyen nem járhat el . . . azon ügyekben, melyekben mint bíró, ügyvéd vagy megbizott közreműködött.“

ficatornak eszeágában sem lehetett ebből a közjegyző működésének kizáró okát, különösen az illető részvénytársaság ügyében is, levezetni. Egyébiránt megjegyzem, hogy bár a minister csak novelláris uton kívánt bajainkon segíteni, biztosra vettük, hogy a szakbizottság annyi eltérését és újítást fog megállapítani, amelyek egész új, rendszeres törvénynek alkotását teheték szükségessé, amire a minister akkoriban nagyon hajlandó is volt. Mindenesetre szomorú dolog, hogy a szakbizottság indokolt és alaposan tárgyalt és el is fogadott többrendbeli javaslatainak csak szerény része vált törvényé. Erről más alkalommal!

II.

Áttérek most dr. Gyarmathy kartársunk bírálatára.

Üdvözlöm ötét az irodalom terén; csak nyer az ügy, ha ennek érdekében fiatal gárdánk tagjai is sorompóba lépnek, mert a veteránoké ugyan a kimerítőbb gyakorlati tapasztalat, de a fiataloké a szellem üdesége, mely a tárgy labirintusába való behatolását megkönnyíti — csak hogy a siker mégis csak elsősorban attól függ, hogy az anyagot uraljuk! Már pedig, úgy hiszem, fiatal kartársam fejtegetéseimnek *érveit* még figyelmes olvasásra sem méltatta! Vagy talán nem beszéltem-e elég világosan? Lehet! Ép azért engedje meg az olvasó, hogy alaposabban megvilágítsam a köztünk fenforgó nézetkülönbség tárgyait, — hisz fontosságánál fogva megérdemlik ezt!

És vajjon miben állanak a nézeteltérések?

Kartársam a **közjegyzőt** illető *incompatibilitás* kérdésében velem egyetért, sőt **azon helyettesre** nézve is, akit a kamara az elhalt, visszalépett, állomásától felfüggesztett, vagy elmozdított közjegyző helyébe hivatalból kirendel, de nem azon helyettesre nézve, akit a kamara a közjegyző távolléte vagy betegsége esetében rendel ki. Azt is mondja még a kollega úr, hogy fejtegetéseimben talál még *egyéb* olyan részleteket, amelyekben ő megnyugodni nem tud.*

* Vajjon e nagyon is általános mondattal mit akart a kartárs úr tulajdonképpen mondani? Újból alaposan elolvastam bírálatát, — és több, röviden odavetett néhány bíráló megjegyzésre bukkantam. Kénytelen vagyok e jegyzet

Ezek közül csak egyet tekintek fontosnak, és pedig különösen azt a kérdést, vajjon a 49. szakasz d) pontjának szabályai a közjegyzőnek *birói megbizotti működésére* alkalmazandók-e? Én e kérdésre nem-mel feleltem, míg bíráló úr ellenkező nézetet vall. Ez a kérdés nem lényegtelen, és ép azért engedje meg az olvasó, hogy állításomat a kartárs úr egyszerű tagadásával szemben következőkkel igazoljam. Elég volna ugyan e tekintetben a 49. §-nak bevezető soraira utalnom, mely szerint a közjegyző „*mint ilyen*“ nem járhat el a 49. §-beli ügyekben stb. De ettől eltekintve, e d) pont mely így szól: „A közjegyző nem járhat el ügyekben, melyekben mint *biró, ügyvéd, vagy megbizott* közreműködött“, még analogiából sem volna alkalmazható birói megbizásokra. Ugyanis ami mindenekelőtt a *birót* illeti, ügyebár, a közjegyzőnek birói megbizotti közreműködése mégis csak ugyanazon természetű és ugyanazon szempont alá is esik, mint az a közreműködés, amelyet a közjegyző *maga* is valamikor mint *biró* végzett? Vajjon tehát most hol a manóban képzelhető e két működés közt az összeférhetlenségnek még csak látszata is?

Ami pedig a közjegyzőnek egykori *ügyvédi* közreműködését illeti, az ebbeli aggályt is eloszlatnám egyszerűen a törvényhozónak a birói hatalom gyakorlásáról szóló 1869. évi IV. t.-cz.-ből

rovatában rövideden ezekkel is foglalkozni, nehogy az olvasó fejtegetéseim rovására a „*qui tacet . . . . .*“ elvét alkalmazva, feltételezze, hogy a bíráló úr ebbeli nézetei előtt meghajoltam.

Bíráló úr jelzett általános megjegyzése kétségkívül elsősorban és főleg a 49. § a) pontjában megállapított kizáró okokat illető fejtegetéseimre vonatkozik. Fejtegetéseimet *érdemben* helyesli, csak hogy kifogásolja, hogy én a kérdéses a) pontbeli kizáró okot *tárgyinak* nevezem, mert ő azt *személyesnek* tartja, és azt ennek folytán nem a d) pont alatti *tárgyi*, hanem a b) és c) pontok alatti *személyes* kizáró okok csoportjába sorozza!

De uram istenem amidőn a lényegben velem egyetért, akkor a jellegzés és rendszeresítés talán mégis csak lényegtelen szempont alá esik!

Ezenkívül a jellegzés és csoportosítás kérdésében még igaza sincs kartárs úrnak. Kérem pedig, vajjon miért ignorálja teljesen ebbeli fejtegetéseimet, különösen a magyarázatomnak lényeges kulcsát képező azon külföldi, különösen *bajor, francia és osztrák* törvényeknek idevágó rendelkezéseit, mely törvények saját törvényünknek mintájául szolgáltak, és minden kétséget kizáró módon megállapítják, hogy az „*érdekeltség*“ criteriuma ezen a) pont esetében nem azon *személyes* viszonyban rejlik, amelyben a közjegyző az ügyben érdekelt felekhez áll, hanem magában az *ügyben*; vagyis hogy a törvényhozó

következtethető intentiója által, utalva arra, hogy a törvényhozó még bíróval szemben sem tartotta szükségesnek hasonló incompatibilitási szabályt felállítani, azaz a bírónak működését megtiltani oly ügyben, amelyben valamikor mint ügyvéd járt el. Pedig — amint tudjuk — a bíróságokhoz, sőt még a legfőbb ítélkező forumunkhoz is szoktak ügyvédek kineveztetni. Ha tehát a törvényhozó a justitiát még a curiai bírónak egykori ügyvédi gyakorlatától sem féltette, — bár az imperiumot gyakorol, — akkor épenséggel nem képzelhetek aggályt a közjegyzőnek közreműködésében, amidőn csak mint a bírónak *egyszerű kiküldöttje szerepel*, amely minőségben nem gyakorol birói imperiumot, hanem eljárásában kizárólag csak *alaki* rendszabályokat alkalmaz!

Még kevésbé képzelhetek működési akadályt a közjegyzőnek egykori „*megbizotti*“ eljárásában. Ennek indokolásától — utalva az e részben már mult cikkemben mondottakra — talán tartózkodhatom is.

Azután elvégre mégis csak szem előtt kellett volna tartania a kartárs urnak azt, hogy a közjegyző birói megbizások dolgában csak átruházott hatáskörben jár el, és minden tekintetben a megbizó hatóság ellenőrzése alatt, sőt részben (örökségi ügyekben) némileg még disciplinája alatt is működik (a bíróság a késedelmes

csak azt akarta megtiltani, hogy a közjegyző, mint ilyen, ne működjék közre oly ügyben, mely ügyben közvetlenül maga mint *ügyfél* részes!

Egyébiránt ha nem bizik bennem és a velem e részben egyetértő dr Markó kartársunkban, *biznék legalább a Curianak fennebb megjelölt ítéletében*, mely szerint szintén csak akkor forog fenn az a) pont esetében kizáró ok, ha az illető ügyben a közjegyző maga mint *ügyfél* volna érdekelve, ekként szólván az ítélet indokolása: „*az pedig, hogy a kir. közjegyző a közjegyzői törvény 49. §. a) pontja értelmében el nem járhatott, szintén alaptalan, mert a közjegyző, mint felperes részvénytársaság igazgatósági tagja, abban az ügyben (melyben t. i. eljárt) sem személyesen, sem megbizottként közreműködőnek nem tekinthető.*“

Továbbá más helyen, amidőn a részvénytársaság igazgatóságának tagját magának a részvénytársaság megbizottjának tekintem, szerinte ez nem helyes mert az a részvényesek egyetemének, (amit természetesen én is acceptálok) vagyis a „*közgyűlésnek*“ tagja. Ebben megint talán mégis nincs igaza, mert a „*közgyűlést*“ magával a „*részvénytársasággal*“, a *tulajdonképeni jogi személylyel* identifikálni nem lehet. Azt is mondja bíráló, hogy nincs igazam, ha mondom, hogy a helyettes a közjegyző helyébe rendeltetik ki, mert szerinte helyesebben a kirendelés „*az iroda*“ részére történik. (?!) Más „*részletet*“, amelyben kartárs úr megnyugodni nem tudna, felfedezni képes nem voltam.

közjegyzőre pénzbírságot szabhat ki, határidőket tűzhet ki, az eljárást tőle megvonhatja), úgy hogyha a közjegyző bármi oknál fogva követne el sérelmes eljárást, és pedig akár bírósági, akár gyámhatósági megbízotti minőségben, ez a megbízó hatóság által utólag rendszerint reparálható.

És ezzel áttérek a köztünk felforgó, egyedül *lényeges* differenciára, — *a helyettest* illető *incompatibilitás* kérdésére!

(Befejezése következik.)

A váltójog nemzetközi egységesítése.

A m. kir. igazságügyministerium az Igazságügyi javaslatok tárában közzétette a Hágában 1910. június és július hónapokban megtartott nemzetközi államértekezlet által a váltójog egységesítése tárgyában kidolgozott egyezmény és egységes törvény tervezeteit. A m. kir. igazságügyministerium által ezen tervezetekhez fűzött megjegyzések egyúttal tájékoztatnak a váltójog nemzetközi egyenlősítése érdekében történt előzetes munkálatokról és a hágai nemzetközi államértekezlet főbb eredményeiről.

A német, francia és angol váltórendszer eltérései, melyekhez az egyes csoportokhoz tartozó váltójogokban mutatkozó további eltérések járultak, a különböző nemzetek között mind sűrűbbé vált váltóforgalomban a váltójogi szabályok összeütkezésére vezettek és a külföldről érkező váltókkal szemben bizalmatlanságot keltettek. A kereskedelmi körökből kiindult egyenlősítési mozgalom elől a kormányok sem zárkózhattak el és a német birodalom és Olaszország kormányainak indítványára 1908-ban a németalföldi kormány 1910. évre Hágába nemzetközi államértekezletet hívott össze a váltójog egységesítése végett, amelyre a magyar kormányt is meghívta. Utóbbinak kezdeményezésére Magyarország, Ausztria, a német birodalom és Olaszország, melyek váltótörvényei ugyanazon váltórendszer alapján állanak, az 1910. év február havában Bécsben megtartott előértekezleten az elfoglalandó egységes jogi álláspontra nézve nagyrészt megegyeztek és ennek a németalföldi kormány által megküldött kérdőpontokra adott válaszokban kifejezést

is adtak. Ily előzmények után ült össze 32 állam kiküldötteinek részvételével 1910. június 23-án Hágában a nemzetközi államértekezlet, mely egy hónapig tartó tárgyalásai alapján elkészítette a váltójogról szóló egységes törvénytervezetet, valamint annak a nemzetközi egyezménynek tervezetét is, amelylyel az államok kötelezettséget vállalnának az egységes törvénytervezetnek megfelelő törvények alkotására, és azokat az államértekezleten résztvevő államok kormányai elé terjesztette oly célból, hogy azoknak tanulmányozása után új államértekezlet hívassék össze, melynek feladata lesz a végleges szöveget oly módon megállapítani, hogy azt az államok meghatalmazottjai magán az értekezleten aláírassák. A magyar kormány ennek következtében már most meg fogja hallgatni a jogi és kereskedői körök véleményét és ezek alapján fogja közölni észrevételeit a németalföldi kormánynyal.

Ámbár a conferentián kitűnt, hogy Anglia és az Északamerikai egyesült államok nem lesznek hajlandók egy egységes váltótörvényhez hozzájárulni és kiküldötteik ennél fogva nem is bocsátkoztak az egységes törvény részleteinek megvitatásába: mindazonáltal legalább a francia és német rendszer képviselői között oly közeledés történt, mely előreláthatóvá teszi az államok túlnyomó részének hozzájárulását egy megalkotandó egységes törvényhez.

Nagyrészt a német váltórendszer érvényesült és így a mi váltótörvényünk alapelvein nem fog változás történni.

Az angol jogra, miután Anglia hozzájárulása az egységes törvényhez úgy sem remélhető, a conferentia kevés figyelemmel volt. Kiemelhetjük itt mégis a törvénytervezet azon rendelkezését, hogy a váltó olyképp is kiállítható, hogy az a bemutatónak fizetendő, mindazonáltal fentartatván minden szerződő államnak, a bemutatóra szóló váltót semmisnek tekinteni, ha azt területén bocsátották ki, fogadták el, vagy ha a váltó ott fizetendő. Szintén az angol jog befolyása jelentkezik abban a rendelkezésben, hogy a látra, vagy lát után bizonyos időre fizetendő váltóban a kibocsátó kikötheti, hogy a váltóösszeg után kamat jár.

Lényegesebbek a francia jognak tett engedmények. A váltóforgalom biztonságára és a formai szigorra való tekintettel a törvénytervezetben fentartatott a váltózáradék kelléke, vagyis az a szabály, hogy a váltónak tartalmaznia kell a váltó elnevezést, még pedig magába a váltó szövegébe írva, de a francia jogra való tekintettel

felvételét az egyezménybe, hogy mindegyik szerződő állam megállapíthatja, hogy a területén kibocsátott azok a váltók, amelyek nem tartalmazzák a váltó elnevezést, érvényesek, ha kifejezetten rendeletre szólnak.

A német rendszer, mely a váltót abstract jogügyletnek tekinti és szigorú formával biztosítja a váltóforgalmat, és a francia rendszer, mely a váltóval az annak alapjául szolgáló jogügyletet szoros vonatkozásba hozza, ehhez képest a fedezet kérdésében tér el egymástól legerősebben. A francia felfogás ragaszkodik ahhoz, hogy a kibocsátó köteles fedezetet adni, míg a német rendszer ily kötelezettségnek váltójogi hatályt nem tulajdoníthat és ennél fogva annak a törvénybe való felvételéhez hozzá nem járulhat. A meg egyezés oly formában létesült, hogy a törvénybe semmiféle rendelkezés ne vétessék be a fedezetről, ellenben az egyezményben kimondatott, hogy azt a kérdést, vajon a kibocsátó köteles-e a lejáratkor fedezetet adni és hogy a váltóbirtokosnak erre a fedezetre külön jogai vannak-e, a törvény nem fogja érinteni.

Egyébként is a francia jognak tett engedmények elsősorban a szerződő államok törvényhozása részére az egyezménybe foglalt fentartásokban nyilvánulnak. Így eltérőleg attól az általános szabálytól, hogy a váltókezezségnek magára a váltóra, toldatra vagy másolatra kell írva lennie, megszabhatják, hogy területükön a váltókezezség a kiállítási helyet feltüntető külön okiratban vállalható; azt az általános szabályt, hogy a váltót a fizetés napján vagy ezt a napot követő két köznap egyikén lehet fizetés végett bemutatni, kiegészíthetik olyképp, hogy a területükön fizetendő váltót a váltóbirtokos kártérítési kötelezettség terhe alatt a lejárat napján köteles bemutatni; végül a váltó elveszésének esetére mindegyik állam meghatározhatja vagy a feltételeket, amelyek alatt a váltó fizetése biztosíték mellett és bírói határozat alapján követelhető, vagy az eljárást az elveszett váltó megsemmisítésére.

Kétségtelen, hogy az egyezménybe foglalt hosszú sora a fentartásoknak, melyek az egyes szerződő államoknak megengedik, hogy saját területükön az egységes törvénytől eltérőleg szabályozhassák a váltójogot, és pedig épen a leglényegesebb alapelveket érintő kérdésekben: nagyon kétségessé teszi, vajon ez a módja a szabályozásnak tényleg eleget fog-e tenni a váltójog egyenlősítésére vonatkozó törekvéseknek?

A törvénytervezetben kimondatott, hogy az elfogadásnak vagy a fizetésnek megtagadását hiteles okirattal (óvás) kell igazolni. Az óvás alakjának szabályozása azonban, és nevezetesen az a kérdés is, hogy megengedjék-e a posta közvetítésével történő óvás vagy sem, az egyes államok törvényhozásának tartatott fenn. A törvény tehát, az óvás közelebbi szabályozása nélkül, mindenesetre a közokirati óvás álláspontjára helyezkedett („hiteles okirattal“). Az olasz és belga jognak tett engedmény azonban az egyezménybe felvett az a fentartás, hogy mindegyik szerződő állam megállapíthatja, miszerint a területén felveendő óvás, ha a váltóbirtokos beleegyezik, helyettesíthető keltezett és magára a váltóra írt, az intézvényezett által aláírt és a váltóóvásra megszabott határidőben nyilvános lajstromba bevezetett nyilatkozattal (u. n. *privatdeclaratio*).

Az óvás felvételére rendelt idő tekintetében a törvénytervezetben kimondatott, hogy a fizetés hiánya miatti óvás nem vehető fel azon a napon, amelyen a váltó fizetendő, hanem az óvást a fizetési napot követő két köznap valamelyikén kell felvenni. A mai váltójogunktól eltérő ezen rendelkezés a francia jogból ered. Az óvás felvételének helyéül az intézvényezettnek vagy a fizetéssel megbízottnak lakóhelyét jelöli ki a törvénytervezet. Ellenben a napszaknak meghatározása, amelyen belül az óvásnak fel kell vétetnie és a helyiség meghatározása, az egyes államok törvényhozásának tartatik fenn. Végül a váltóbirtokos értesítési kötelezettségét és az értesítés módját a törvény állapítja meg, az egyes államoknak pedig az egyezményben tartatik fenn annak megállapíthatása, hogy a fizetés elmaradásáról szóló értesítés, az óvás felvételével megbízott hivatalos személy által történhetik.

H.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

1. A komáromi kir. törvényszék elutasítja a felpereseket keresetükkel. A tényállás szerint ugyanis a Párkányban 1908. évi november hó 2-án elhalt N. J. örökhagyónak öt gyermeke maradt: a peres felek. Végrendeletétül kihirdettetett az . . . ban az ottani kir. közjegyző által 1903. október 4-én felvett végrendelet. A felperesek ezen végrendeletet támadták meg azért, hogy azt nem az örökhagyó alkotta, de még azért is, mert ha az örökhagyóé volna is, sértené köteles részüket.

A kir. közjegyző azt vallotta ugyan, hogy az örökhagyót nem ismerte, azt csak az azonossági tanuk igazolták, de hogy a tanukon kívül a személyazonosságról a telekkönyv megtekintése után kérdezősködéssel szokott még meggyőződni. Hogy ez most is megtörtént, kitűnik abból, hogy az örökhagyó a végrendeletben akkép szerepel, mint a telekkönyvben („nős B. A.-val”); O. K. az egyik végrendeleti és azonossági tanu örökhagyót névleg szintén nem ismerte, de látásból igen. L. J. az örökhagyót az 1860-as években ismerte meg és azután körülbelül 20 évig állandóan ismeretségben volt vele. Minthogy ezzel szemben az, hogy az örökhagyó az egészen nevén álló párkányi 77. sz. tjkvi II. 2. sz. házról rendelkezett, habár állítólag ennek fele az örökhagyó volt nejét B. A.-t illetve volna meg tulajdonjogilag és ezen fele rész csak szinlegesen iratott volna át az örökhagyóra, figyelembe nem jöhetne még valósága esetén sem és minthogy az ellenkező megállapítására nem vezethet az sem, hogy az örökhagyó állítólag a mezőn lévő árpájáról és a pinczében levő borairól nem intézkedett, annál kevésbbé, mert a végrendelet csinálásakor még ezek meg sem lehettek, meg volt állapítandó, hogy a végrendelező maga az örökhagyó volt. Az, hogy az egyik végrendeleti tanu névleg nem ismerte az örökhagyót, a végrendeletet érvénytelenné nem teszi, mert a két azonossági tanu csakis a személyben való tévedés megakadályozására szolgál, de a személyazonosság egyébként is bizonyítható . . . (1910. márczius 2. 300. sz.)

A győri kir. ítélőtábla az elsőbiróság ítéletét megváltoztatja és az 1903. október 11-én kelt . . . kir. közjegyző által 499/1903. ügyszám a. felvett közjegyzői okiratba foglalt közvégrendeletet felperesekkel szemben érvénytelennek nyilvánítja.

Az 1876 : XVI. t.-cz. 21. §-a szerint közvégrendeletet közjegyző előtt az 1874 : XXXV. t.-cz.-ben előirt módon lehet tenni. Az 1874 : XXXV. t.-cz. 82. §-a, illetve a 70. § szerint a közjegyző, ha a feleket személyesen nem ismeri, azok azonosságáról magának két előtte ismert tanu, vagy egyéb teljes hitelt érdemlő adatok által meggyőződést szerezni köteles. A törvény fenti rendelkezéséből nyilvánvaló, hogy amennyiben a közjegyző a felet személyesen nem ismeri és annak személyazonosságáról tanuk által akar meggyőződést szerezni, előtte ismert két azonossági tanut kell alkalmazni s az 1876 : XVI. t.-cz. 3. §-ából okszerűen következtethető, hogy az azonossági tanuknak a végrendelezőt ismerniök kell és ezen az alapon bizonyítani, hogy annak személyében család avagy tévedés nem történt.

A fentiek egybevetéséből nyilvánvaló az is, hogy amennyiben a közvégrendeletnél alkalmazott két azonossági tanu közül csak az egyik is nem alkalmas, mert a végrendelezőt nem ismeri s így csak egy tanu tekinthető azonossági tanunak, a közvégrendelet ez esetben kellékhiányos, közvégrendelet erejével nem bír.

Az örökhagyó által állítólag alkotott . . . közjegyzői okiratba foglalt közvégrendeletet . . . közjegyző vette fel, aki az okirat tartalma és a perben kivett vallomás szerint a végrendelező N. J.-t személyesen nem ismerte, hanem személy ugyanazonosságáról O. K. és L. J. alkalmazott ügyleti és azonossági tanuk által győződött meg. O. K. azonossági tanu a perben kihallgattatván, vallotta, hogy őt tanunak a közjegyző egyik irnoka hívta s midőn a közjegyző a végrendeletet felolvasta, a végrendeletből hallotta, hogy az ott levő egyik ember, aki azt aláírta, N. J. párkányi lakos. Azt a tanu is tudta, hogy párkányi lakos, de nevét nem tudta, ő a személy ugyanazonosságot tudatosan nem igazolta, mert nem is kérdezték tőle, csak annyit igazolt ő, hogy a nevezett egyén párkányi lakos. A tanu vallomásából nyilvánvaló, hogy ő a végrendelezőt nem ismerte, nem tudta, hogy az N. J. párkányi lakos volt-e, így annak személyazonosságának megállapítására alkalmas nem volt s így azt nem a törvényben előirt két, hanem csak egy tanu igazolta és ez okból a közvégrendelet a törvényes alaki kelléket nélkülözi s mint ilyen, közvégrendelet erejével nem bír s érvénytelen. Mivel a jelzett végrendelet az 1876 : XVI. t.-cz. 1. §-ának b) pontja szerint mint magánvégrendelet is érvénytelen s mert felperesek a végrendeletet a fentebb jelzett alaki okból támadták, vagyis hogy a közjegyző és azonossági tanuk a végrendelezőt nem ismerték, annak személyazonosságát meg sem állapították s a végrendeletet nem is atyjuk alkotta: az elsőbiróság ítéletének megváltoztatásával a közvégrendeletet, alaki kellék hiányából, felperesekkel szemben érvénytelennek kimondani kellett. (1910. május 2. 959. p. sz.)

A kir. Curia az elsőbíróság ítéletét hagyja helyben a következő indokokból:

Az 1874 : XXXV. t.-cz. 70. §-ának vagylagos rendelkezéséből okszerűen következik, hogy az eljáró kir. közjegyző az előtte ismeretlen ügyfél személyazonosságáról nemcsak előtte ismert két tanu bizonyosságából, hanem egyéb teljes hitelt érdemlő adatokból is szerezhethet magának meggyőződést.

Az azonossági s ügyleti tanukul szerepelt O. K. és L. J., továbbá . . . eljáró kir. közjegyző vallomásából megállapítható, hogy L. J. tanu 20 évi állandó érintkezésből jól ismerte N. J.-t, úgyszintén ismerte azt O. K. is látásból és tudta, hogy párkányi lakos, csak a nevét nem tudta, a kir. közjegyző pedig ezenfelül a családi és vagyoni viszonyokra vonatkozó kérdésekkel, valamint az ingatlanokra vonatkozó kérdésekkel, valamint az ingatlanokra vonatkozó telekkönyvi szemle felvételével megállapította úgy N. J. személyazonosságát, mint ingatlan vagyona mineműségét s ezen adatokat a végrendelet szövegében fel is használta.

Ekként bár magából a közvégrendeletből nem tűnik ki, hogy az eljáró kir. közjegyző az 1874 : XXXV. t.-cz. 70. §-ának rendelkezéseit minden részletre nézve betartotta, minthogy azonban a végrendelező személyazonossága bíróilag megállapítható volt s ennek megfelelőleg nem lehet kétséges, hogy a végrendelező N. J. volt és miután egyéb alapon a végrendelet megtámadva nem lett: azt az elsőbíróság helyesen mondta ki érvényesnek.

Felperesek a végrendelet érvényességének megállapítása esetére köteles részük megsértését is panaszolták, ennek megbírálásába azonban a másodbíróság elfoglalt jogi álláspontjához képest, nem bocsátkozván, a perköltségről pedig a véghatározatban lévén intézkedés teendő. Ezen indokból a másodbíróságot a jelzett irányban újabb határozat hozatalára kellett utasítani. (Curia 1910. november 9. 3261. sz.)

Hagyatéki eljárás.

2. A gyulai kir. törvényszék a keresetet elutasítja. A kir. törvényszék peröntőnek ama kérdés elbírálását tartja, hogy peres felek között a kir. közjegyző által 1907. évi június 8-án J. B. S. örökgyó hagyatékának tárgyalása alkalmával felvett ama egyezség, mely szerint felperes mint örökgyó neje a hagyatékot képező ingókat tulajdonul kapja, az összes ingatlanokat pedig élethossziglan haszonélvezi, ennek ellenében pedig hordozza a hagyaték terheit és költségeit, alperesek pedig, mint örökgyó oldalági rokonai, felperes halála után kapják az ingatlanokat tulaj-

donul és fizetik a kiszabandó illetéket, szabályszerűen jött-e létre és jogérvényes-e? Felperes az egyezség érvénytelenítését az alapon kéri, hogy későre érkezett tárgyalásra s miután köztudomás szerint nagymérvben süket, fülbaja és öreg kora miatt nem is értette meg jól, midőn a kir. közjegyző az egyezség tartalmát megmagyarázta neki, de azért aláírta a tárgyalási jegyzőkönyvet, mert azt hitte, hogy az ingókat és a közszereményt képező ingatlanokat tulajdonul kapja s az ági vagyont képező ingatlan haszonélvezete is őt illeti, minthogy keresete is ennek kimondására irányul s csak később világosították fel az általa aláírt egyezség tartalmával s az alapon, hogy megtévesztették, kéri az egyezséget hatályon kívül helyezni és hitvestársi örökös címén átadni a hagyatékot.

Alperesek, kiknek védelméhez csatlakozottak tekintendő a nem védekezett B. Zs. XIX. rendű alperes is, az 1868. évi LIV. t.-cz. 112. §-a értelmében, a kereset elutasítását kérték, tagadva az abban foglaltak valódiságát. Tekintve pedig, hogy a kihallgatott tanuk és pedig Sz. N.-né és T. I.-né, akik különben felperes testvérének gyermekei és felperes nevelt leányai, valamint dr. Cs. D. felperesi ügyvéd, egyike sem vallja, hogy felperes annyira süket volna, hogy nem érti meg a hozzá intézett beszédet, sőt a tanuk vallomásából az állapítható meg, hogy felperes az erős hangot meghallja, különben maga felperes is azt adta elő, hogy nem értette meg jól a közjegyző magyarázatát, de nem azt, hogy egyáltalában nem hallotta; tekintve továbbá, hogy a most említett és érdekelt tanuk vallomásával szemben az érdektelen dr. K. K. és dr. L. S. orvosok az 1908. május 30-án L) és 1907. december 22-én E) alatt, tehát az egyezség felvétele után jóval később kiállított orvosi bizonyítvánnyal azt adták elő, hogy felperes nagyot hall, de nem azt, hogy felperes teljesen süket, sőt dr. K. K. tanu azt is vallotta, hogy felperes hallóképességének nem nagymérvű alászállása 4—5 év előtt fennállott, miből a legmesszebb menő magyarázat által sem állapítható meg, hogy felperes az 1907. év június 8-án tartott tárgyaláson teljesen süket lett volna; tekintve végül, hogy míg egyfelől felperes nem is állította, hogy a hivatkozott hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv alakilag vagy tartalmilag valótlan lenne s különben is a jegyzőkönyv az 1874 : XXXV. t.-cz. 79. §-ában írt kélekkel bír és az is ki van tüntetve, hogy a felek előtt felolvasatott, megértelmezett és jóváhagyatott, addig másfelől felperes azt, hogy annak tartalmára vonatkozólag megtévesztve lett volna, csak állította, noha e tekintetben őt terhelte a bizonyítás kötelessége; mert épen arra alapította keresetét; — nem bizonyította, sőt bár 1907. július hó 8-án lett az egyezség felvéve s felperes által is aláírva, mégis csak 1907. november hó 4-én, majdnem 4 hó múlva kérelmezte a kir. járásbíróságnál a tárgyalás kiegészítését; ugyanazért az előadottak alapján arra figyelemmel, hogy felperesnek egymagában nem áll jogában jog-

érvényesen megállapított egyezséget megváltoztatni: a keresetet elutasítani s felperest, mint perveszlest, a költségek viselésére kötelezni kellett.

A nagyvárad kir. ítélőtábla az elsőbíróság ítéletét helybenhagyja.

A kir. ítélőtábla az orvosszakértők véleménye, valamint a tanuknak ezzel egybehangzó vallomása és részben az alperesek beismerése alapján is azt veszi bizonyítottanak, hogy a per folyamán elhalt özv. J. B. S.-né felperesnő a néhai férje hagyatéka felett 1907. évi július hó 8-án a kir. közjegyző által megtartott hagyatéki tárgyalás idején nem volt ugyan teljesen süket, de nehezen hallott és a hozzá intézett kérdéseket csak erős kiáltás mellett volt képes megérteni. Az elsőbíróságnak az a megállapítása, hogy dr. K. K. orvos vallomása szerint felperesnek ez a testi fogyatékossága nem nagymérvű volt, elnézésén alapul, mert nevezett szakértő tanu a kihallgatás alkalmával azt adta elő, hogy a felperesnő hallóképességének ezen nagymérvű alászállása 4—5 év előtt már fennállott. Ez a körülmény azonban a hagyatéki tárgyalásról felvett jegyzőkönyvnek, mint közokiratnak bizonyító erejét le nem rontja, mert nem is vitás, hogy a jegyzőkönyv az alakellékek tekintetében az 1874: XXXV. t.-cz. 79. §-ának megfelelő, ugyanazon törvény 75. és 76. §-a szerint pedig a közokirat felvétele különös alakszerűségekhez csak akkor van kötve, ha az ügyfél teljesen süket. Ezek szerint bizonyítottanak kell venni azt, hogy felperesnő az előtte felolvasott tárgyalási jegyzőkönyvnek sajátkezű aláírásával az abban részletezett osztályegyezséget elfogadta.

A tárgyalási jegyzőkönyvben kifejezésre jutott akaratnyilvánítás az anyagi jog szempontjából sem támadható meg, mert az a körülmény, hogy a jogügyletben résztvevő valamelyik személy hallóképességének fogyatékosága és a magas életkorral járó lassú felfogása miatt a jogügylet tárgyát és tartalmát csak nehezen vagy lassan volt képes megérteni, egymagában a jogügyletet érvénytelenné nem teszi, sem pedig az illető személyt szerződés képességétől meg nem fosztja. De nem hivatkozhatik felperes a tévedésre, mint a jogügyleti akarat érvénytelenségét előidéző okra sem.

A tárgyalást vezető kir. közjegyzőnek a hagyatéki javak eredetére és ezzel kapcsolatban az öröklés rendjére vonatkozó tévedése a felek akaratnyilvánításának érvényességét nem befolyásolja, mert a tárgyalási jegyzőkönyv nem a közjegyző véleményét, hanem a felek jogalkotó nyilatkozatait foglalja magában, saját tévedésére pedig a felperes azért nem hivatkozhatik, mert ha ez a felperesnő részéről fenn is forgott, azt nem az alperesek okozták,

már pedig a jogügyleti akaratot a tévedés csak akkor teszi érvénytelenné, ha azt a másik szerződő fél okozta vagy ha az ellenfél a tévedést felismerve, azt a maga előnyére használta fel. Az elsőbíróság ítéletét tehát ez alapon és ezzel nem ellenkező egyéb indokai alapján helybenhagyni kellett.

A kir. Curia mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatja s a hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyvben foglalt osztályos egyezség félretételével kimondja, hogy az öröklési jog az alpereseket csak a leltár 4. és 5. t. a felvett ingatlanokra illeti a felperes özvegyi jogával terhelt; ellenben a hagyatéki vagyon többi tárgyaira a felperest illeti az öröklési jog, aki azonban az összes hagyatéki terheket viselni köteles.

Indokok: A peres felek között nem vitás, hogy a leltár 4. és 5. t. alatt felvett ingatlanokon kívül a többi hagyatéki javak szerzeményeinek. Mégis a tárgyalási jegyzőkönyvben az egész hagyatéki vagyon olyanak van feltüntetve, amelyre ági öröklésnek van helye és a jegyzőkönyvben foglalt osztályos egyezség szerint a felperes, akit a hagyatéki vagyon nagyobb részét tevő szerzeményi javak, hitvestársi öröklés alapján illetnének, csak a csekély értékű ingókat kapja tulajdonul, az ingatlanokra ellenben csak életfogytig tartó haszonélvezetet nyer, de viseli a hagyatéki terheket, sőt a tárgyalási költséget is.

A szakértők véleménye, a tanuk vallomása s részben az alperesek előadása alapján is azt lehet megállapítani, hogy a felperes a hagyatéki tárgyalás idején és már azt megelőzően is olyan rosszul hallott, hogy a hozzá intézett szavakat csak erős kiáltásra és nehezen volt képes megérteni. Ebből és a fentebb említett körülményekből a kir. Curia azt állapítja meg, hogy a felperes a tárgyalási jegyzőkönyv tartalmát annak felolvasása s megmagyarázása alkalmával nem értette meg, arra pedig a perben nincs adat, hogy ő maga a jegyzőkönyvet elolvasta volna.

Ennélfogva a tárgyalási jegyzőkönyv s az abban foglalt egyezség a felperesre, habár azt aláírta, kötelező erővel nem bír s nem zárja el őt attól, hogy a hagyatékhhoz tartozó szerzeményi javakra hitvestársi öröklési jogát követelhesse. Ezek alapján a kir. Curia mindkét alsóbíróság ítéletét megváltoztatja s a szerzeményi javakra a felperes öröklési jogát állapította meg. A perköltséget a peres felek között kölcsönösen meg kellett szüntetni, mert a felperes az egyezség aláírásával maga is okot adott a perre. (1910. november 8. 3193. sz.)

3. Az 1894 : XVI. t.-cz. 103. § második bekezdése értelmében, ha a hirdetményi határidő alatt igény jelentetett be, a hagyaték tárgyalása az igény alaposágának vizsgálata nélkül elrendelendő. Az elsőbíróság végzését tehát meg kellett változtatni, mert a felfolyamodó az örökhagyótól való leszármazására hivatkozva, törvényes öröklési igényét a 45 napi záros hirdetményi határidő alatt bejelentette, a családi kapcsolat igazolására szükséges okiratok bemutatása pedig az 1894 : XVI. t.-cz. 57. § második bekezdése értelmében a hagyatéki tárgyalásra tartozik. (Budapesti tábla 1910. október 5. 4997. sz.)

Telekkönyvi rendtartás.

4. A kérelemhez mellékelt és az elsőbíróság végzésében felhívott eredeti adásvételi szerződés és jegyzőkönyv alapján az a korlátozás, hogy az ingatlant a város közönsége soha el nem adhatja, meg nem terhelheti és annak nyilvános kerti jellege örökre fentartandó, az . . . ingatlanságra feljegyeztetni rendeltetik, mert a szóban forgó ingatlanságot a máramarosszigeti malomkert részvénytársaság azzal a korlátozással adta el Máramarossziget koronaváros közönségének, hogy ezt az ingatlant a város soha el nem adhatja, meg nem terhelheti és annak nyilvános kerti jellege örökre fentartandó, a vevő pedig ennek a korlátozásnak telekkönyvi bejegyzését a szerződés 2. pontjában megengedte, következésképp ezt a korlátozást a Curia 74. polg. sz. döntvényében kifejtettek szerint is és telekkönyvi akadály nem létében a telekkönyvi rendelet 81. és 82. §§-aiban foglaltaknak megfelelően kiállított okirat alapján teljesíteni kellett annyival inkább, mert a Curia 74. sz. polgári döntvénye értelmében úgy az általános jogelvek, mint tételes jogszabályaink a tulajdonjog korlátozását a közjó megóvása szempontjából hatályosnak elismerik, a felforgó esetben pedig a szóbanforgó korlátozás által a kérdéses ingatlan nyilvános kerti jellegének biztosítása, tehát a közjó megóvása czéloztatván, eme korlátozás joghatályosnak tekintendő és mint ilyennek feljegyzése megengedendő. (Curia 1910. november 10. 3415. sz.)

*

5. A zálogjog átruházásának bekebelezése iránti kérelem elutasítatik, mert azt a kérvényező is beismeri, a kérdéses zálogjogok biztosítéki jogi természetűek, már pedig az ingatlan tulajdonosa és annak részére hitelt nyújtó fél közötti, tehát a két szerződő fél személyéhez kötött ilyen ügyletek biztosításául szolgáló zálogjogok, az alapügyletben résztvevő felek hozzájárulása nélkül, s

ekként úgy a hitelt nyújtó fél, mint az ingatlan tulajdonosának beleegyezése nélkül harmadik személyekre át nem ruházhatók, már pedig a kérvényező nem mutatta ki azt, hogy az ingatlan tulajdonosai a zálogjogok engedményezéséhez hozzájárultak; és mert a csatolt okiratokból meg nem állapítható, hogy a két különböző zálogjog a kérvényező javára milyen külön-külön összeg erejéig kebelezendő be. (Curia 1910. szeptember 10. 169. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

6. Annak a felperesi kérelemnek, hogy elsőrendű alperes T. F. előre kapott érték osztályra bocsátása címén részére 8000 korona s járulékai megfizetésére köteleztessék, törvényes alapja nincs, ugyanis örökhagyó azon ingatlanokat, melyeket felperes osztály alá bocsátatni kíván, érvényes szerződéssel 1901. október 16-án elsőrendű alperesre, T. F.-re ruházta át, s így ezen ingatlanok örökhagyó halálakor az ő tulajdonát nem képezvén, ezekből örökrészt, azoknak osztályra bocsátását, avagy ezen a címen bármely összeget is felperes nem követelhet, s mint törvényes örökösnek joga csupán arra terjed ki, hogy amennyiben a vagyonátruházás nem valóságos adásvételt, de egészben vagy részben ajándékozást képezne, és ő ezen ajándékozás által kötelesrésze tekintetében sérelmet szenvedett volna, kötelesrészenek kiegészítését követelhesse.

Ebből a szempontból az volt vizsgálat tárgyává teendő, hogy az ingatlanokra létrejött ügylet adásvételt vagy ajándékozást képez-e? Megállapítást nyert, hogy a vagyonátruházás ajándékozás volt. Ebből folyik, hogy az ajándékozás tárgyát képező vagyon a kötelesrész kiszámításánál számításba veendő.

Mint hogy a hagyatékul maradt ingatlanokat felperes és elsőrendű alperes egyenlő arányban örökölték, s a fenti adatokból is látható, hogy felperes kötelesrésze sértve nincs, mert az örökhagyónak nagyobb értékű ingatlana maradt, mint amennyi értékűt elajándékozott, fele vagyonát pedig bárki elajándékozhatja, mert azzal a kötelesrésze jogosítottaknak igényét nem sérti: mindezek alapján felperest keresetével el kellett utasítani. Annyival inkább, mert osztályra bocsátásnak (collatio) az 1840 : VIII. t.-cz. 2. §-a szerint csupán törvényi öröklés esetében van helye. Amidőn azonban az örökhagyó az öröklést végrendelettel szabályozta s az öröklés végrendelet alapján állott be, az osztályra bocsátás ki van zárva, s az osztályra bocsátás tárgyául megjelölt érték csakis a kötelesrész szempontjából vehető számításba, mint a kötelesrész megállapításának egyik tényezője. (Curia 1910. október 20. 2733. sz.)

*

7. A hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv nem bizonyítja ugyan, hogy a felperes beismerte volna azt, hogy az anyja után való öröklési jogáról lemondott; a tárgyalási jegyzőkönyv tartalma azonban nincs ellentétben dr. G., F. és B. tanuk ama vallomásával, hogy a felperes a tárgyaláson azt a kijelentést tette, hogy ő ugyan lemondott annak idején az anyja után való öröklési jogáról, de a vitás hagyatéki vagyronról mégsem mondott le, mert ez a vagyron akkor még nem is volt meg. A megállapított tényállás szerint tehát felperes az öröklési jogáról mondván le, a lemondás ténye után az örökhagyó által szerzett vagyronról is lemondottnak tekintendő, ha az ellenkező nem bizonyíttatik. (Curia 1910. október 11. 2734/910. sz.)

*

8. Kérdés tárgyát az képezi, hogy a törvényes leszármazók és hitvestárs hátrahagyása nélkül elhalt örökhagyó A. I. és alperes közt közjegyzői okiratba foglalt öröklési szerződés szolgálhat-e öröklés alapjául. Minthogy ezen okirat készítésénél az 1874: XXXV. t.-cz. 82. § a) és b) pontjaiban foglalt rendelkezések betartottak; minthogy nem nyert igazolást, hogy az öröklési szerződés ágyassági viszony létesítése céljából jött létre, minthogy ellenkezőleg a szerződő felek az öröklési szerződéssel kölcsönös öröklés biztosítását célozták; minthogy az a tény, hogy szerződő felek később közös háztartásban éltek, azért sem rontja le a törvényesen létrejött öröklési szerződés jogérvényességét, mert alperes az örökhagyónak nagynénje, tehát közeli rokona volt, mert alperes mint gyermektelen özvegyasszony egyedül állott, s így indokoltnak jelentkezik a közös háztartásban való élés, amely egymagában nem involválja az ágyassági viszony fenforgását; minthogy öröklési szerződést házassági köteléken kívül álló személyek is jogérvényesen köthetnek: minthogy az 1876: XVI. t.-cz. 33. §-a szerint az öröklési szerződés érvényességéhez a végrendeletre alaki kellékek szükségesek, az öröklési szerződés pedig ennek megfelel: ezeknél fogva örökhagyó hagyatékára nézve az öröklési szerződés rendelkezései lévén irányadók, a felperes öröklés címén nem támaszthat igényt; keresetével el volt utasítandó. Annyival inkább, mert ha bizonyítottnak is lehetne venni azt, hogy az örökhagyó és alperes közt ágyassági viszony állott fenn, ez a körülmény sem teszi erkölcs-telen s így jogilag hatálytalan ügyletté a nevezettek közt létrejött, halálesetre szóló jogügyletet. (Curia 1910. október 4. 2546. sz.)

*

9. A végrendelet záradékában a végrendeleti tanuk M. E., P. F., P. G.-né és G. L.-né meg vannak nevezve s a záradék akkép van szövegezve, hogy az abban foglaltakat csak a most nevezett négy tanu bizonyítja, H. R. részéről ellenben a végrendeleten semmiféle nyilatkozat nincs. Ehhez képest az a körülmény, hogy H. R. is végrendeleti tanu volt, hogy az okirat tartalmát örökhagyó H. R. előtt is végrendeletének nyilvánította s azt H. R. és a többi tanuk előtt ezek együttes jelenlétében írta alá, a végrendeleten foglalt nyilatkozatokból megállapítani nem lehet. N. E. végrendeleti tanu a végrendelet alkotásakor még nem volt 18 éves és mint ilyen, az 1876: XVI. t.-cz. 2. §-a értelmében magánvégrendeletnél tanu nem lehetett.

Minthogy ezek szerint az 1876: XVI. t.-cz. 5. §-ában megjelölt ténykörülmények a végrendeleten csak három olyan tanu által vannak bizonyítva, kik a végrendeletnél tanuskodásra alkalmazhatók voltak; minthogy ezen három tanu közül az írni nem tudó P. G.-né és G. L.-né tanuk nevét a végrendeleti tanuskodásra akkor még képtelen N. E. írta alá mint néviró, ezekhez képest a végrendelet az 1876: XVI. t.-cz. 4. és 5. §-ában előszabott alaki kellékeknek meg nem felelven, azt érvénytelennek kellett nyilvánítani. (Curia 1910. október 11. 3144. sz.)

*

10. A végrendeleti tanuk közül hárman a végrendelet magyar nyelvét nem értik, a tanukihallgatás folyamából pedig megállapítható az is, hogy L. L., a negyedik tanu a végrendeletalkotásakor nem tudott még annyira szerbül, hogy örökhagyó minden kijelentését megérthette volna. Az 1876: XVI. t.-cz. 6. §-a esetén végrendeleti tanu csak az lehetvén, aki a végrendeletalkotó által használt nyelvet érti. L. L. végrendeleti tanuként számba nem vehető, s minthogy a tanuk közül a végrendelet magyar szövegét csak egy tanu érti, a végrendeletet az 1876: XVI. t.-cz. 4. és 6. §-ai alapján, mivel az okirat nyelvén írni és olvasni a végrendeletalkotó által használt nyelvet megértett tanuk közül csak egy tudott, érvénytelennek kellett nyilvánítani. (Curia 1910. október 11. 3168. sz.)

*

11. A második nőt, — ha a férj előbbi házasságából gyermek van — özvegyi jog címén a hagyatéki házból is csak egy gyermek-résznek, — és pedig a ház oszthatatlansága okából — a gyermekekkel közös haszonélvezete illeti. (Curia 1910. szeptember 29. 2780/910. sz.)

*

12. A házastársak kölcsönös és viszonos végrendeletükben akként rendelkezvén, hogy bármelyikük elhalálása esetén összes vagyonuk a tulélő házastárs holtig tartó haszonélvezetével terhelt három gyermekükre száll, s ezen világos rendelkezés mellett az elsőrendű alperes özv. L.-né a közszeremény érvényesítéséhez való jogát külön fenn nem tartván: a férj elhalálásával a házastársak összes vagyona a végrendelet értelmében a gyermekek tulajdonává vált, következőleg elsőrendű alperest az összes vagyonra csak a holtig tartó haszonélvezeti jog illetvén, közszereményi igényt, saját lemondó ténye folytán már nem érvényesíthet. (Curia 1910. október 5. 2882. sz.)

*

13. T. M. volt budapesti lakos 1901. december 27-én Budapesten a villanyvasut által elgázoltatva, végrendelet hátrahagyása nélkül elhunyt s vagyona szállomány czímén a kir. kincstár részére hagyatékbiróságilag átadatott; ... ezen átadott hagyatékban egy 8400 K betétről szóló, felperes nevére kiállított takarékbetési könyv is foglaltatott. Felperes keresete ezen takarékbetési könyvre vonatkozik, amelyre nézve ajándékozás czímén tulajdonjogának alperessel szemben megítélését és annak nyomán a betéti összeg és járuléki megfizetését kérelmezi. Az ajándékozás lényeges kelléke a kézzől-kézre való átadás és illetve az ajándéktárgynak elfogadása, ami azon ténynyel szemben, hogy a takarékkönyv a leltározáskor örökhagyó birtokában találtatott, a per során az alperesi tagadással szemben bizonyítást nem nyert a ... a tanuk vallomásai mi bizonyítékul sem szolgáltak arra nézve, hogy örökhagyó a kérdéses takarékbetési könyvet még 1898. évben a felperesnek ajándékozta volna és hogy e könyvet csak megőrzés végett tartotta volna tovább magánál örökhagyó.

A felperes részéről felajánlott póteskü megítélhető nem volt, mert azon körülmény, hogy örökhagyó a felperes nevére pénzt helyezett el a takarékpénztárban, az ajándékozási jogügylet létrejöttére nézve sem bizonyítékot, sem oly valószínűsítő adatot nem állapít meg, hogy felperesnek az 1868: LIV. t.-cz. 236. §-a értelmében a pót-, illetőleg a 235. §-a értelmében a főeskü megítélhető volna, mert felperes a perben még azt sem valószínűsítette, hogy az általa vitatott ajándékozásról neki már az örökhagyó életében tudomása lett volna. (Curia 1910. november 17. 2566. P. sz.)

*

14. Ha a váltón az intézvénnyezettnek, illetve elfogadónak lakhelye és a fizetési hely kitiüntetve nincs, a jóhiszemű váltóbirtokos más megállapodás hiányában a váltónak jelzett kellékeit csakis a rendes forgalom követelményeinek megfelelő módon töltheti ki, tehát az intézvénnyezett lakhelyéül ennek előtte ismert tényleges lakhelyét, és ebből folyólag fizetési helyül is csak ezt a lakhelyet. Nem állapítható meg azonban a megállapodásellenes kitöltés, ha nincs bizonyítva, hogy a váltóbirtokos az intézvénnyezettnek lakhelyét jobb tudomása ellenére töltötte ki. (Curia 1910. november 23. 677/910. v. sz.)

*

15. Abból, hogy a váltó oly úrlapra állítatott ki, mely a váltókötelezett teljeskorúságának elérésekor már forgalomban nem volt és hogy a váltó forint értékről szól, noha az azt kitöltő szövetkezet az adós teljeskorúságának elérése idején már a koronaérték használatára volt kötelezve: még nem vonható az a következtetés, hogy a váltóadós még kiskorúságában látta el a váltót forgatói aláírásával. (Curia 1910. november 3. 723/910. v. sz.)

*

16. Az a körülmény, hogy a kitöltetlenül átadott váltón az alperes névaláírása közvetlenül a nyomtatott szöveg alatt van, még nem enged arra következtetni, hogy az alperes a váltót kibocsátóként akarta aláírni, és nem hártja felperesre annak bizonyítását, hogy alperes elfogadóként írta alá a váltót. (Curia 1910. november 8. 936/910. v. sz.)

*

17. Jogszabály az, hogy az a hitelező, aki tőkekövetelésére nézve elégti ki magát anélkül, hogy kamatkövetelése iránti jogát kifejezetten fentartja, ehhez a kamatköveteléshez való jogát utóbb sikeresen nem érvényesítheti. (Curia 1910. november 22. 527. sz.)

*

18. Igaz ugyan, hogy abban az esetben, ha a lakás szolgálomával terhelt ház tűzvész, vagy más véletlen eset folytán elpusztult, a szolgálom mindaddig szünetel, míg a ház újra felépül; minthogy azonban a lakás kikötésével a jogosult és kötelezett között keletkezett kötelmi viszony természetéből folyik, hogy a kötelezett a házat az esetre, ha az véletlen eset folytán elpusztult,

megfelelő idő alatt újra felépíteni, vagy a jogosult részére hason-
nemű lakást szerezni, vagy a lakás készpénzbeli egyenértékét meg-
fizetni köteles, mert a szolgálat újra felélése vagy végleges
megszűnte nem függhet a kötelezett akaratától; és minthogy
azáltal, ha a lakás szolgalmával terhelt, tehát a most jelzett kötele-
zettség biztosítékául is szolgáló ingatlan magán- vagy árverési vétel
útján másnak tulajdonába megy át, a kötelelem jogi természete
változást nem szenved, következésképp a jogosult az ingatlan új
tulajdonosától is, ha ez az elpusztult házat felépíteni, vagy a
jogosult részére más megfelelő lakást adni vonakodik, a lakás
készpénzbeli egyenértékét jogosan követelheti. (Curia 1910. novem-
ber 8. 9193. sz.)

*

19. A rendszerint vagyonértéket képviselő szabadalmi jog
élők között egészben vagy részben átruházható, annak gyakorlatba-
vétele vagy használata másnak engedélyezhető lévén, miután a
szabadalom kizárólagos iparszerű kihasználása feltételezi azt, hogy
a szabadalomra jogosított mindenki mást olyan ténykedéstől, ami az
ő jogát sérti, eltilthassa, a szabadalomhoz fűződő érdeknek élők
közötti szerződés folytán a jogutódra történt átszállása esetében a
jogutódot korlátlanul vagy a szerződésileg megállapított korlátozás
mellett, az átruházott szabadalom tekintetében ugyanazon jog és
védelem illeti, mint amelyet az 1895. évi XXXVII. t.-cz. 8. §-a
a szabadalom tulajdonosának biztosít, következésképp a szabada-
lomnak Magyarország területén történt bitorlása által sértett félnek
tekintendő és a szabadalom gyakorlatbavételére jogosult felperes
a szabadalom tulajdonosának idevonatkozó külön nyilatkozata
nélkül is a jelen per folyamatba tételére jogosult. (Curia 1910.
október 27. 645. sz.)

*

20. Több gyermek törvénytelen származásának megállapítása
iránti perben a törvényesen vélelmezett fogamzás időszaka a leg-
elsőbbben született gyermek születése napjától számítottan vissza-
felé 300 nap és a legutolsó gyermek születésétől visszafelé szá-
mított 182 nap közötti időszak egységesen határozandó meg.
(Curia 1910. október 11. 3047/910. sz.)

Közlemények.

A kolozsvári kir. közjegyzői kamarának 1910. évi októ-
ber hó 29-én megtartott rendes évi közgyűlésén megválasztottak:
elnökké *Dorgó Albert*; választmányi rendes tagokká *dr. Gidófalvy
István*, *dr. Körössy Bertalan*, *Schilling Ottó*, *Zágoni Gábor*;
választmányi póttagokká *dr. Geley József*, *dr. Horváth Károly*;
fegyelmi bizottsági rendes tagokká *Zágon Gábor* és *dr. Horváth
Károly*; póttagokká *dr. Gidófalvy István* és *Schilling Ottó* kir-
közjegyzők.

*

Statistika. 1909. év végén a közjegyzőségek száma 303, a
kir. közjegyzők száma 299, a betöltetlen állások száma 4 volt.
1910. év folyamán szerveztetett 1 új állás (Szeged), megürült 20,
és pedig: elhalálozás²folytán 13, lemondás által 2 és áthelyezés
útján 5, összesen betöltendő volt tehát 25 közjegyzőség. Kinevez-
tetett 17 közjegyző, és pedig: közjegyzőhelyettes 9 (Bazin, Mócs,
Szeghalom, Abádszalók, Marosvásárhely, Tamási, Zenta, Buda-
pest IV. és Csáktornya), ügyvéd 8 (Dárda, Nagytapolcsány, Csacza,
Betlen, Abrudbánya, Kismarton, Topolya és Breznóbánya). Áthelye-
zés útján betöltetett 5 közjegyzőség (Szamosujvár, Pancsova,
Győr, Szeged és Nagyvárad). Maradt betöltetlen állás 3 (Magyar-
láros, Berettyóujfalu és Karczag). 1910. év végén tehát a köz-
jegyzőségek száma 304, a kir. közjegyzők száma 301 volt.

*

Az új illeték törvényjavaslatnak, melyet a pénzügy-
minister a törvényhozás elé terjesztett, főbb rendelkezései a
következők:

Az illeték kiszabásánál az ingatlan értéke:

1. adásvételeknél, ideértve a birói árveréseket is, a vételár a
vevő által elvállalt összes mellékes szolgáltatások értékével együtt;

2. a szerzés egyéb nemeinél:

a) jogügyleteknél a szerződésben kitüntetett, vagy az abban foglalt megállapodásokból kiderített, — hagyatékoknál a hagyatéki leltárba felvett becsérték;

b) az előbbi pontban meghatározott érték hiányában az illetékkötelezett felek által bevallott becsérték.

Ha egyes esetekben az 1. és 2. pontban említett értékek a helyi forgalmi értékeknél szembetűnően csekélyebbek, jogosítva van a kir. pénzügyigazgatóság (kir. központi díj- és illetékkiszabási hivatal) az ingatlan értékének birói becsú utján való megállapítását követelni.

Az első bekezdés 1. és 2. pontja alatt meghatározott értékek csak abban az esetben vehetők az illetékkiszabásnál alapul, ha azok a megállapított törvényszerű legkisebb értéknél nem csekélyebbek. Más esetben (még a birói becsú utján megállapított értékkel szemben is,) a törvényszerű legkisebb érték alapul vétele mellett kell az illetéket kiszabni, ha az nagyobb az első bekezdés 1. és 2. pontjai alatt meghatározott, vagy a birói becsú utján megállapított értéknél. Ugyancsak a törvényszerű legkisebb érték alapján szabandó ki az illeték akkor is, ha a 2. pontban felsorolt értékek feltüntetve nincsenek s az értékmegállapításhoz szükséges adatok a felektől sem szerezhetők be, ha a pénzügyigazgatóság (központi díj- és illetékkiszabási hivatal) a birói becsú alkalmazását nem találja szükségesnek.

Ha különböző becsértékek állanak rendelkezésre, ezek közül mindig a legnagyobb veendő az illeték kiszabásánál alapul, még akkor is, ha birói becsú történt s ha már a legalacsonyabb becsérték is meghaladja a törvényszerű legkisebb értéket.

A törvényszerű legkisebb érték, melyen alul az előző szakasz rendelkezése értelmében az illeték alapjául szolgáló értéket megállapítani nem szabad:

1. földbirtoknál az 1881. évi XL. t.-cz. értelmében megállapított kataszteri tiszta jövedelemnek 26-szoros összege; azonban olyan földbirtoknál, mely valamely vízszabályozó vagy ármentesítő társulat kötelékébe tartozó község árterében fekszik, a tiszta jövedelemből a szabályszerű módon megállapított vízszabályozási járulék levonandó, hacsak ez a költség az 1881. évi XLII. t.-cz. 7., 14. és 15. §-ai értelmében a kataszteri tiszta jövedelem megállapításánál már figyelembe nem volt véve.

2. A házbéradó alá tartozó ingatlanoknál az előző évi házbéradó alapjául szolgáló nyers jövedelemnek:

a) Budapest székesfővárosban tizenháromszoros összege;

b) másutt tizenkétszeres összege.

3. A házosztályadó alá tartozó ingatlanoknál az előző évi házosztályadónak százötvenszeres összege.

4. A részben házbéradó, részben házosztályadó alá tartozó ingatlanoknál a 2. és 3. pont szerint kiszámítandó érték együttes összege.

Az adómentes gazdasági épületek értéke a földbirtok törvényszerű legkisebb értékén felül számításba nem vehető.

A törvényszerű legkisebb érték kiszámításánál azon évet megelőző évi adó alapjául szolgáló házbérjövedelem, illetve azon évet megelőző évi házosztályadó veendő alapul, amely évben a kincstár joga a kiszabandó illetékre nézve megnyílt. (Bélyeg- és ill. szab. 16. §.)

Ideiglenesen adómentes ingatlanok törvényszerű legkisebb értékének kiszámításánál az a jövedelem, illetőleg az a házosztályadó veendő alapul, mely jövedelem után az adó kiivetendő volna, illetve amely házosztályadóval az ingatlan megterhelendő lenne, ha az ideiglenes adómentesség esete fenn nem forogna.

Illetékegyenérték alá tartozó föld- és házbirtok értékéül a most megállapított értékösszegek veendők s az illetékegyenérték ezen értékek alapul vétele mellett szabandó meg.

Az 1881. évi XXVI. t.-cikk 25. §-ában érintett tudományos intézetek és köztanintézetek ingatlan javainak értékelésénél a földadó alá tartozó ingatlanok kataszteri tiszta jövedelmének 26-szorosa helyett annak 25-szörösével, házbéradó alá tartozó ingatlanoknál az adó alapjául szolgáló jövedelemnek

a) Budapest székesfővárosban 13-szorosa helyett annak 12-szeresével;

b) másutt 12-szerese helyett annak 11-szeresével állapítandó meg az érték.

Illetékegyenérték kiszabása céljából az illetékegyenértékköteles ingó vagyon értékét a fél bevallása alapján, illetve az ingóságok értékelésére vonatkozó általános szabályok rendelkezései értelmében kell megállapítani.

Ha az illetékegyenérték megszabása céljára szükséges bevallást, s egyéb adatokat a fél felhívás dacára, a kitűzött határidőben be nem szolgáltatja, az 1881. évi XXXIV. t.-cikk 10. § b) pontja alatt meghatározott birsággal rovatik meg.

A birói becsú kérését megelőzőleg a pénzügyigazgatóságnak (központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak) az érték megállapítása céljából az illetékköteles féllel egyezséget kell megkísérelni.

A becslés költségeit a kincstár viseli abban az esetben, ha annak eredménye az illetékkötelezett fél által bevallott értéket 12 százaléknál többel nem haladja meg. Minden más esetben a költséget az illetékkötelezett fél tartozik viselni.

*

A telepítésnél és ingatlanfeldarabolásnál felveendő okiratoknak közjegyzői közreműködés feltételéhez való kötése ügyében a Magyarországi kir. közjegyzők országos egylete által a földmivelésügyi ministerhez intézett felterjesztésre, utóbbi 1910. november 29-én kelt leiratával az egyletet arról értesítette, hogy amikor a telepítésről, az ingatlanfeldarabolásról és egyéb birtokpolitikai intézkedésekről szóló törvényjavaslatot előkészítő szaktanácskozás alá fogja bocsátani, arra a Magyarországi kir. közjegyzők egyletét is meg fogja hívni.

*

A kir. közjegyző felelősségének kimondása. Egy vidéki kir. járásbiróság egy árverés foganatosítása körül eljáró kir. közjegyzőnek felelősségét mondta ki azért a vételár-különbözetért, mely az árverési vételár befizetésének a vevő részéről való elmulasztása esetére megtartandó árverésen befolyó vételár és a korábbi vételár között netalán mutatkozni fog. A budapesti kir. ítélőtábla megváltoztatta az elsőbiróság határozatát és a felelősség kimondását mellőzte, kimondván, hogy nincs oly szabály, melynek értelmében az árverés foganatosítása körül birói megbizottként eljáró kir. közjegyző abban az esetben, ha eljárásának szabálytalansága folytán az árverés ismétlése válik szükségessé, nem csupán az őt terhelő szabálytalansággal közvetlenül okozott, így például az árverés ismétlésével járó költségekben jelentkező kárért, hanem azért a vételár-különbözetért is perenkívüli eljárás útján, felelősnek volna kimondható, mely az árverési vételár befizetésének elmulasztása esetén megtartandó újabb árverésen befolyó vételár és a korábbi árverésen megígért, de befizetni elmulasztott vételár között mutatkozik.

*

Kártérítési per a kincstár ellen óvatoló személy hiánya miatt. A námesztói takarékpénztár múlt évi márczius hóban, délután 3—4 óra között, a námesztói kir. járásbiróságnál egy 600 koronás váltó megóvatolása végett jelentkezett, ott azonban a bírósági tisztviselők arról értesítették, hogy az albiró aznap délután ugyancsak óvás felvétele végett, a több órányi távolságra fekvő más községbe utazott és onnan öt óráig vissza sem térhet. A váltóóvás tehát, más bíró hiányában, nem lett felvéve és a váltóbirtokos visszakereseti jogától elesett. A takarékpénztár már most, pénzét elveszítvén, a kir. kincstárt perelte be a váltótőke és járulékaik iránt, előadván a keresetben, hogy a vezető járásbíró hónapok előtt nyugdíjaztatott, állása nincs betöltve és így az igazságügyi kormány ezen késlekedése és mulasztása okozta, hogy óvás hiányában, a vagyonos kezesek nem fizettek, az elfogadónál pedig a váltó behajthatlan volt. A két alsóbiróság felperes keresetét elutasította, indokul azt hozván fel, hogy felperesnek, mint helyi intézetnek, számolnia kellett azon eshetőséggel, hogy az albiró kiküldetésben lesz és így az óvástól elestét, nem a járásbírói állás betöltetlen volta okozta közvetlenül, mivel két bíró működése esetén is, a másik bíró szintén kiküldetésben lehetett volna, de felperes, ismerve a bíróság viszonyait, délelőtt is jelentkezhetett volna az óvás felvétele végett az albirónál. A budapesti kir. tábla felülvizsgálati tanácsa a takarékpénztár felülvizsgálati kérelmét többek közt a következő indokokból utasította el: az igazságügyi kormány gondoskodott arról, hogy a námesztói kir. járásbiróságnál váltóóvások felvételére jogosult személy rendelkezésre álljon, ezzel pedig törvényes kötelezettségének eleget tett és terhére mulasztás nem volna megállapítható arra az esetre sem, ha, amint azt a felperes állítja, a námesztói kir. járásbiróságnál az egyik bírói állás három hónapon át betöltetlenül maradt; mert két bíró alkalmazását a szóban lévő bíróságnál, kétségkívül nem a váltóóvások felvétele teszi szükségessé. A felperes azt vitatja ugyan, hogy az alperes kártérítési kötelezettsége megállapítandó akkor is, ha az igazságügyi kormányt mulasztás nem terheli. Azonban ez az álláspont sem bír jogszerű alappal. A váltótörvény 98. §-ának abból a rendelkezéséből ugyanis, hogy az óvásokat kizárólag az ott megjelölt állami kinevezés alapján működő hivatalos személyek teljesíthetik, az állam ügyeit ellátó kormányra csak az a kötelezettség hárul, hogy az igazságügyi szervezet keretében gondoskodják arról, hogy legye-

nek oly közegek, melyek az óvások felvétele körüli teendőket ellássák, ezen túl kötelezettsége nem terjed és így nem tehető felelőssé azért, ha egyes esetekben kivételes körülmények okozták azt, hogy az óvás felvételére hivatott személy azonnal rendelkezésre nem állhat és ennek következtében a váltóbirtokos visszeresétől elesik. Ily eshetőségekből származó kár megtérítésére tehát az államkincstár nem kötelezhető.

*

A külföldiek hagyatéka tekintetében a m. kir. belügyi és igazságügyi ministereknek 1910. december 15-én kelt 24658/1910. I. M. számú rendeletével az örökösödési eljárásról szóló 1894 : XVI. törvénycikk végrehajtása tárgyában 1895. évi 43,194. I. M. szám alatt kiadott belügyi és igazságügyi ministeri rendelet IX. fejezetében foglalt különös intézkedésekre vonatkozó szabályok kiegészítéséül a 94. § után a m. kir. pénzügyministerrel egyetértve, a következő új rendelkezések vétettek fel:

Oly külföldi hagyatéki ügyében, akinek ingó hagyatéka az 1894 : XVI. törvénycikk 107. §-a értelmében a külföldi bíróságnak vagy más hatóságnak kiadandó, a bíróság az idézett törvény 108. §-ában jelzett hirdetmény kibocsátásával egyidejűleg a hagyatéki leltárnak s esetleg egyéb szükséges iratoknak másolatát megküldi a magyar királyi adóhivatalnak, Budapesten a magyar királyi központi díj- és illetékkiszabási hivatalnak s azt felhívja hogy az örökösödési illetéket 14 nap alatt szabja ki, a fizetési meghagyást pedig a bírósággal közölje. A bíróság a fizetési meghagyást az 1895. évi 43.194. I. M. számú rendelet 94. §-ában jelzett konzuli hatóságnak megküldi s azt értesíti, hogy a bíróság csak az örökösödési illetéknek és járulékainak kielégítése vagy biztosítása, vagy visszatartása után adhatja ki a hagyatékot. A biztosítandó összeg készpénzben vagy óvadékképes értékpapirokban teendő le (1894 : XVI. t.-cz. 109. §), vagy pedig, amennyiben a hagyatéki tárgyak közt készpénz vagy óvadékképes értékpapírok vannak, a biztosítandó összeg a konzuli hatóság kívánatára a hagyatékból visszatartandó. Az örökösödési illetéknek biztosításáról az illető magyar királyi adóhivatal, Budapesten a magyar királyi központi díj- és illetékkiszabási hivatal, — az örökösödési illeték kifizetéséről pedig a bíróság értesítendő. Ezek a rendelkezések csak annyi-

ban nyernek alkalmazást, amennyiben fennálló nemzetközi szerződés más intézkedést nem tartalmaz, vagy annak intézkedéséből, vagy a tényleg fennálló viszonyosságból más nem következik.

*

Személyi hírek. Kir. közjegyzőkké kinevezettek: *dr. Ammann Arnold* breznóbányai gyakorló ügyvéd Breznóbányára és *dr. Isóó Viktor* zalaegerszegi kir. közjegyzőhelyettes Csáktornyára. — *Olay Lajos* karczagi kir. közjegyző elhunyt.